

ПИСМЕНА ИЗРАБОТКА НА ПРЕСУДА НАЈЧЕСТИ СЛУЧАИ НА УКИНУВАЊЕ И ПРЕИНАЧУВАЊЕ НА ПРЕСУДА

Зуица Наумова
Судија на Апелационен суд Скопје

Содржина

- Изрекување на пресуда
- Идентитет на пресудата и обвинението
- Видови на пресуди и основи за нивно донесување
- Објавување, писмена изработка и доставување на пресуда
- Исправка на пресудата
- Решение
- Примери од судска пракса

Изрекување на пресуда

- Ако судот во текот на советувањето не најде дека треба повторно да се отвори главната расправа (чл.397 од ЗКП) заради дополнение на постапката или разјаснување на одделни прашања, ќе изрече пресуда.
- Пресудата се изрекува и јавно објавува во името на граѓаните на Република Македонија.
- Пресудата како најважен вид на одлука што се донесува во кривичната постапка, треба да содржи одговор дали обвинетиот извршил кривично дело, кое кривично дело и дали е кривично одговорен, што значи пресудата мора да ги реши сите фактички и правни прашања.
- Пресуда донесува судот врз основа на одржана главна расправа, по исклучок и без одржување на главна расправа – издавање казнен налог со пресуда (чл.499 од ЗКП) – првостепен суд, а второстепениот суд врз основа на расправа или седница, а Врховиот суд само на седница.

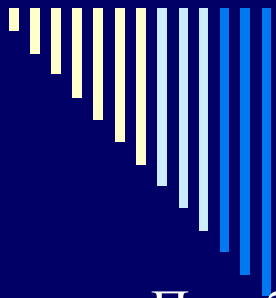

Идентитет на пресуда и обвинение

- Пресудата и обвинението мора да бидат идентични, како во субјективна, така и во објективна смисла, што значи и остварување на принципот на акузаторност во кривичната постапка, кој принцип ја раздвојува функцијата на гонење и пресудување.
- Пресудата може да се однесува само на лицето кое е обвинето и само на делото што е предмет на обвинението, содржано во поднесениот, односно на главната расправа изменет или проширен обвинителен акт.
- Судот не е врзан за предлозите на тужителот во поглед на правната оценка на делото (примери за продолжено кривично дело).
- Судот ја заснова пресудата само врз фактите и доказите што се изведени на главната расправа (чл.399 од ЗКП).
- Судот е должен совесно да го оцени секој доказ поединечно и во врска со другите докази и врз основа на таква оценка да изведе заклучок дали некој факт е докажан.

- Идентитетот помеѓу обвинението и пресудата треба да се однесува на одлучните факти на кривичното дело, бидејќи споредните факти кои не влијаат на правната оценка на делото, не влијаат и на идентитетот (пр. употреба на средството со кое е извршено кривичното дело – Телесна повреда чл.130 ст.1 од КЗ).
- Без оглед на разликите што постојат помеѓу одделни кривични дела со оглед на нивниот вид и природа, постојат одредени факти што се заеднички за сите кривични дела и кои се секогаш предмет на докажување, а тоа се:
 - Општите елементи на кривичното дело, како објективните така и субјективните, дејство, последица, каузална врска, противправност, одреденост на кривичното дело во законот и слично.

- Посебни елементи на кривичното дело, односно оние што го карактеризираат кривичното дело кое е во прашање, факти кои што се однесуваат на дејството на извршување (пр. Кршење или провалување во затворени простории кај кривичното дело – Тешка кражба од чл.236 од КЗ, Убиство на свиреп или подмолен начин од чл.123 ст.2 т.1 од КЗ). Личното својство на извршителот може да биде посебен елемент кај повеќе кривични дела (пр. својство на службено лице или одговорно лице кај кривичните дела Злоупотреба на службената положба и овластување од чл.353 од КЗ, Проневера во службата од чл.354 од КЗ).
- Утврдување на факти од кои зависи висината на казната (олеснителни и отежителни околности), што овозможува правилна индивидуализација на казната.
- Иницијативата за утврдување на фактите и предлагањето на доказите, потекнува од странките, а судот по службена должност може да прибави доказ во исклучителни случаи (супервештачење – чл.394 стч.2 од ЗКП).

Видови на пресуди

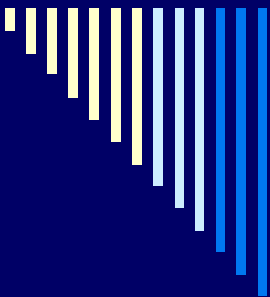
❖ Пресуда со која се одбива обвинението по чл.402 од ЗКП, судот ќе донесе ако:

- За пресудување судот не е стварно надлежен,
- Постапката е водена без барање на овластен тужител,
- Тужителот од започнувањето, па до завршување на главната расправа се откажал од обвинението,
- Немало потребен предлог, одобрение или ако надлежниот државен орган се откажал од предлогот, односно одобрението или ако оштетениот се откажал од предлогот,
- Обвинетиот за истото дело е веќе правосилно осуден, ослободен од обвинение или постапката против него е правосилно запрена со решение и
- Обвинетиот со акт на амнестија или помилување е ослободен од гонењето или кривичното гонење не може да се превземе поради застареност или ако постојат други околности што го исклучуваат кривичното гонење.

❖ **Пресуда со која обвинетиот се ослободува од обвинението по чл.403 од ЗКП, судот ќе изрече ако:**

- Делото за кое се обвинува не е кривично дело според законот (ако не е предвидено во Кривичниот законик или ако недостасува некој од елементите предвидени во Кривичниот законик, постоење на општи услови за исклучување на противправноста, нужна одбрана, крајна нужда или вршење на дејствија врз основа на посебно законско овластување, постоење на дело од мало значење поради отсуство или незначителност на штетните последици),
- Има околности што ја исклучуваат кривичната одговорност (недоволна возраст на обвинетиот, малолетниот сторител имал помалку од 14 години, кривичното дело е извршено во состојба на непресметливост чл.12 ст.1 од КЗ) и
- Јавниот обвинител или тужителот не докажал надвор од разумно сомневање дека обвинетиот го сторил делото за кое се обвинува.

- Ослободителната пресуда треба да се разликува од ослободувањето од казна што е посебен институт предвиден во материјалното казнено право – чл.42 и 43 од КЗ.
- Ослободителната пресуда освен основот по кој обвинетиот се ослободува од обвинение со опис на кривичното дело, може да содржи и одлука за трошоци на кривичната постапка и одлука за упатување на оштетениот дека може имотно-правното барање да го оствари во спор, одлука за одземање на предмети што според КЗ мора да се одземат.
- Притворот кај овој вид на пресуда секогаш се укинува и обвинетиот се пушта на слобода.

❖ **Во пресудата со која обвинетиот се огласува за виновен по чл.404 од ЗКП, судот ќе изрече:**

- За кое дело се огласува за виновен со назначување на фактите и околностите што претставуваат обележје на кривичното дело, како и на оние од кои зависи примената на определена одредба од КЗ,
- Законски назив на кривичното дело и кои одредби од КЗ се применети,
- На каква казна се осудува обвинетиот или се ослободува од казна според одредбите од КЗ,
- Одлука за алтернативна мерка,
- Одлука за мерки на безбедност, конфискација на имот и имотна корист и одземање предмети,
- Одлука за засметување на лишувањето од слобода, на притворот или веќе издржаната казна и
- Одлука за трошоците на кривичната постапка, за имотно-правното барање, како и за тоа дека правосилната пресуда треба да се објави преку печат, радио или телевизија.

- Ако обвинетиот е осуден на парична казна, во пресудата ќе се назначи рокот во кој треба паричната казна да се плати и начинот на замена на кој да се изврши паричната казна, во случај да не може да се наплати ни по присилен пат.
- Одлука во врска со мерката притвор по објавување на пресудата.
- Донесување на пресуда без главна расправа – чл.499 од ЗКП.
- Изрекување на алтернативни мерки (решение за судска опомена – чл.501 од ЗКП).
- Ако на обвинетиот му е изречена условна осуда ќе биде предупреден за значењето на условната осуда и за условите кон кои мора да се придржува.
- Претседателот на советот ќе ги предупреди странките до правосилното окончување на постапката за секоја промена на адресата да го известат судот.

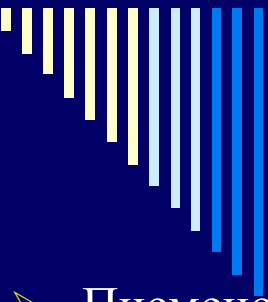
Објавување на пресудата

- Откако судот ја изрекол пресудата, претседателот на советот веднаш ќе ја објави, а може од оправдани причини објавувањето да се одложи најмногу за три дена со определување на времето и местото на објавување на пресудата.
- Објавувањето ќе се изврши и кога странката, законскиот застапник, полномошникот или бранителот не се присутни.
- Ако јавноста на главната расправа била исклучена, изреката на пресудата секогаш ќе се прочита во јавно заседание. Советот ќе одлучи дали и колку ќе ја исклучи јавноста при објавувањето на причините за пресудата.
- Одлуки на судот во врска со мерката притвор после изрекување и објавување на пресудата.

Писмена изработка и доставување на пресудата

- Пресудата која е објавена мора писмено да се изготви во рок од 15 дена по објавувањето, а во сложени предмети по исклучок во рок од 60 дена, кои рокови не можат да бидат пречекорени.
- Пресудата ја потпишуваат претседателот на советот и записничарот.
- Доставување на пресудата.
- Заверен препис од пресудата со упатство за правото на жалба, судот ќе достави до оштетениот, ако има право на жалба, до лицето чиј што предмет е одземен со пресудата, како и до правното лице спрема кое е изречено одземање на имотна корист. До оштетениот кој нема право на жалба, препис од пресудата ќе се достави во случај од чл.63 ст.2 од ЗКП со упатство за правото да бара враќање во поранешна состојба.

- Писмено изработената пресуда мора наполно да одговара на пресудата што е објавена.
- Пресудата мора да има увод, изрека и образложение.
- Во образложението на пресудата судот ќе ги изнесе причините за секоја точка од изреката, а особено фактите што ги цени како докажани или недокажани, од кои докази ги утврдил тие факти, од кои причини не уважил одделни предлози на странките, од кои причини се раководел при решавање на правните прашања и кои околности ги зел предвид приодмерувањето на казната.
- Странките и оштетениот можат да се одречат од правото на жалба веднаш по објавувањето на пресудата. Во таков случај пресудата ќе се достави до странката и до оштетениот само ако го бараат тоа. Ако обете странки и оштетениот по објавувањето на пресудата се одрекле од правото на жалба и никој не барал доставување на пресудата, писмено изработената пресуда не мора да содржи образложение.

Исправка на пресудата

- Грешките во имињата и броевите, како и други очигледни грешки во пишувањето и сметањето, недостатоци во формата и несогласности на писмено изработената пресуда со изворникот, ќе ги исправи со посебно решение претседателот на советот, на барање од странките или по службена должност.
- Ако постои несогласност меѓу писмено изработената пресуда и нејзиниот изворник во поглед на податоците од чл.404 ст.1 т.1 до т.5 и т.7 од ЗКП, решението за исправка ќе се достави на лицата од чл.407 на овој закон и во тој случај рокот за жалба против пресудата тече од денот на доставувањето на тоа решение, против кое посебна жалба не е дозволена.

Решение

- Со решението по правило не се расправа главниот предмет на постапката (освен по исклучок), ниту се завршува процесно-правниот однос, туку се решаваат одделни процесни прашања.
- За разлика од пресудата, која се донесува на крајот на процесот, решенијата се донесуваат во сите стадиуми на постапката.
- По правило и решенијата имаат три дела – увод, диспозитив и образложение, со тоа што некои решенија не го содржат првиот дел (пр. решенија донесени во текот на главната расправа со кое се отфрла или усвојува предлог на странките).

Примери од судска пракса

❖ Пропусти при изготвување на пресуда:

- Кога изреката на пресудата со која обвинетиот се ослободува од обвинение не соодветствува со причините дадени во образложението на пресудата.
- Кога во образложението на пресудата не се наведени причините за секоја точка од изреката, како и причините поради кои не се уважени одделни предлози на странките.
- Состојба кога во пресудата се анализира и дава оценка на доказ кој не е изведен на главната расправа во смисла на чл.399 од ЗКП и обратно, не се цени доказ кој е изведен на главната расправа, а е од битно влијание.
- Состојба кога во образложението на пресудата не се назначени одредени факти и околности од кои зависи примената на определена одредба од КЗ (пример: чл.12 ст.2 од КЗ).
- Кога изреката на пресудата не содржи одлука за засметување на притворот, случаи на противречност меѓу изреката и образложението на пресудата и др.
- Кога се суди во отсуство по чл.365 ст.(3), а не се наведуваат причини за тоа.
- Кога одбраната приговара на изготвено вештачење, а судот не прифаќа да се сослуша вешто лице - Суштествена повреда по чл.415 ст.(2) вв чл.387 ст.(3) од ЗКП

Ви благодарам на вниманието!